

Projektipäällikkö Tomi Hytönen

Viite: Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan kokous 20.6.2017

HE 47/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

HE 52/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriön edustajaa tarkastelemaan esityksiä erityisesti ICT:n ratkaisujen osalta.

Valtiovarainministeriö on antanut 28.3.2017 lausunnon valinnanvapauslainsäädännöstä (HE 47/2017 vp) sosiaali- ja terveysministeriölle.

Valtiovarainministeriö on ollut sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuultavana HE 15/2017 vp 20.4.2017 teemalla digitalisaatio, ICT-palvelut ja tietohallinto ja on siinä yhteydessä toimittanut asiantuntijalausunnon valiokunnalle.

Valinnanvapauden ICT-ratkaisut ja toimeenpano

Valinnanvapauden toteuttamisista varten tarvitaan toimintaa ja ohjausta toteuttavat tietojärjestelmät sekä tietopohja. Näiden toteuttaminen on edellytys valinnanvapausjärjestelmän käyttöönotolle. ICT-järjestelmien toteuttaminen ja tietopohjan vahvistaminen edellyttävät merkittäviä investointeja. Hallituksen esityksessä tietojärjestelmäinvestointien tarve on arvioitu olevan n. 70 milj. euroa.

STM:n johdolla on suunniteltu pilottihankkeiden toteutusta, joiden tulee käynnistyä syksyllä 2017 ja viimeistään kesäkuussa 2018. Pilotteihin liittyvä ensimmäinen valtionapujen hakeminen on käynnissä ja päättyy 7.7.2017. Toinen haku on tulossa elo-syyskuussa.

Valinnanvapauden toteuttamiseen tarvittavien valtakunnallisten tiedonhallintapalveluiden toteuttamista ollaan suunnittelemassa Kansaneläkelaitoksen järjestettäväksi. Kaikkien lain tar koittamien palveluntuottajien olisi myös käytettävä tiedonhallintapalveluja. Lisäksi Kansaneläkelaitos toteuttaisi lakiehdotuksen mukaan asiakkaan valinnan toteuttavan palvelun kansalaisen käyttöliittymän, mistä sille aiheutuu uusia tehtäviä. Esityksen perusteella Kansaneläkelaitos vastaisi valinnanvapausjärjestelmään liittyvien korvausten valtakunnallisen maksuliikenteen hallinnoinnista sekä teknisestä toteutuksesta ja toimisi näiden tehtävien osalta sosiaali- ja terveysministeriön ohjauksessa.

Valtiovarainministeriö on lausunnossaan kannattanut Kansaneläkelaitokselle suunniteltua vastuuta toteuttaa asiakkaan valinnan toteuttavan palvelun ja tiedonhallinnan palvelun (esityksen 66 § 1 momentin 2-4 kohdat) sekä korvausten maksuliikkeen hallinnoinnin ja teknisen toteutuksen. Kela on valmiiksi valtakunnallinen toimija, jolla on toiminnan edellyttämät tietovarannot käytettävissä ja lisäksi sillä on myös osaamista tämän tyyppisten ratkaisujen toteuttamisessa.

Valtiovarainministeriö on lausunnossaan pitänyt tärkeänä, että asiakkaan valinnan toteuttava palvelu toteutetaan Kansaneläkelaitoksessa toimesta siten, että sitä voidaan käyttää asiakastietolain 19 §:n mukaisen kansalaisen käyttöliittymän yhteydessä.

Uuden roolin myötä on tärkeää, että Kansaneläkelaitoksen uudet vastuut tulevat esitetyssä lainsäädännöstä selkeästi todetuiksi. STM:n ohjausrooli ja ohjausvastuu suhteessa Kansaneläkelaitokseen ko. palveluiden alueilla on tarpeen varmistaa lainsäädännöllä ja tarvittaessa myös eriyttämällä palveluntuotanto ministeriön ohjauksen alaiseen kokonaisuuteen (esim. Kelan tytäryhtiö).

Toimenpiteet tulisi saada käyntiin mahdollisimman pian, tarvittavien IT-ratkaisujen tekeminen ja hankkiminen viimeistään kesälomakauden jälkeen 2017. Kansaneläkelaitoksen roolin varmistaminen ministeriön suunnalta (ennen lainsäädännön hyväksymistä) on keskeinen toimenpide, jotta Kansaneläkelaitos käytännössä käynnistää toimeenpanon ja valmistelutoimien edellyttämän resursoinnin.

Hallinnon yleiset sähköiset tukipalvelut ja niiden käyttö

Hallinnon yleiset sähköiset tukipalvelut on rakennettu hyödynnettäväksi kaikissa julkisen hallinnon sähköisissä palveluissa. Tukipalveluiden kustannukset katetaan keskitetysti valtion varoista siten, että ne ovat käyttäjäorganisaatioille pääsääntöisesti maksuttomia. Hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (KaPA) mukaan mm. valtion hallintoviranomaiset, virastot ja laitokset sekä kunnalliset viranomaiset ovat velvollisia hyödyntämään tukipalveluita. Lakiin on tarkoitus lisätä maakuntien viranomaisia koskeva palveluiden käyttövelvoite. Palvelua on lupa hyödyntää myös muutoin julkista hallintotehtävää hoidettaessa, osin julkista tehtävää hoidettaessa sekä tietyin osin myös yksityisessä palvelutuotannossa.

Valtiovarainministeriö on antamassaan lausunnossa edellyttänyt, että sosiaali- ja terveydenhuollon mukaan lukien valinnanvapauden toteuttamiseen liittyvissä sähköisissä palveluissa hyödynnetään täysimääräisesti KaPA -laissa tarkoitettuja palveluja, mikä tulee huomioida valinnanvapautta koskevien palveluiden suunnittelussa. Päällekkäisiä ratkaisuja ei tule rakentaa. Lisäksi on tarpeen tuoda esille, millä tavalla sähköisissä palveluissa on ajateltu hyödynnettävien yhteisiä tukipalveluja. Esimerkiksi ehdotetun 66 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteista tulisi käydä esille KaPA-laissa tarkoitettujen palvelutietovarannon hyödyntäminen valinnanvapauden tietopalvelun taustalla. KaPA-lain 3 §:ssä tarkoitetuista palveluista tulisi todeta myös palveluväylän, palvelunäkymän, tunnistuspalveluiden sekä viestinvälityspalvelun hyödyntäminen myös valinnanvapauden toteuttamiseen liittyvien sähköisten palvelujen toteuttamisessa.

Tietojen hallinta ja käsittely yhteiskäyttöisissä tietojärjestelmissä on edellytys valinnanvapausmallin tosiasialliselle toteutumiselle. Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä tavoitella sellaisen valtakunnallisen ICT-ekosysteemin toteutusta, joka vastaa asiakkaiden ja palvelujärjestelmän toiminnallisia tarpeita, luo toiminnan tehostumisen kautta kustannushyötyjä ja jon-

ka ketterä uudistaminen on vaivatonta, yksittäisistä järjestelmätoimittajista riippumatonta ja jatkuvaa.

Tietojen hallintaa ja käyttöä on suunniteltava siten, että se parhaalla tavoin tukee ja turvaa asiakkaan sote-palvelujen järjestämisen. Tietojärjestelmien suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitava myös tiedolla johtamisen ja ohjaamisen tarpeita. Tietojen käytön ja käytettävyyden on mahdollistettava sote-palvelujen asiantuntijaohjauksen lisäksi myös maakuntien toiminnan ja talouden ohjaus valtakunnallisesti. ICT-järjestelmien tulee tuottaa valtakunnallisesti sellaista yhteismitallista informaatioaineistoa, jota voidaan useiden viranomaisten toimesta käyttää maakunnan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden muutosten sekä sote-palvelujen kustannusvaikuttavuuden analysointiin. Myös tiedon toissijaisen käytön tarpeet, erityisesti tutkimuskäytön mahdollistaminen, on huomioitava.

Ottaen huomioon valinnanvapausmallin voimaantulon ajankohta ja sitä edeltävä lyhyt valmistelu-aika, valtiovarainministeriö on suhtautunut epäillen tietojärjestelmien toteuttamiseen lain ehdotettuun voimaantuloon mennessä. Valtiovarainministeriö pitää esityksessä ehdotettuja ICT-järjestelmätarpeita kunnianhimoisina. Toteutuksen hankkeistus ja suunnittelu on käynnistettävä ripeästi.

Valinnanvapauden IT-toteutusten kustannukset ja rahoitus

Maakuntien ICT, Sote-ICT on keskeisessä roolissa 3 mrd. euron kustannusten hillintätavoitteen saavuttamisessa.

Hallitus päätti vuosien 2018-2021 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä, että valinnanvapauskokeilun rahoitusta varten varataan 2018 talousarvioon rahoitusta vuodelle 100 milj. euroa (2 vuoden siirtomääräraha). Vuoden 2017 talousarviossa on rahoitusta valinnanvapauskokeiluun n. 30 milj. euroa.

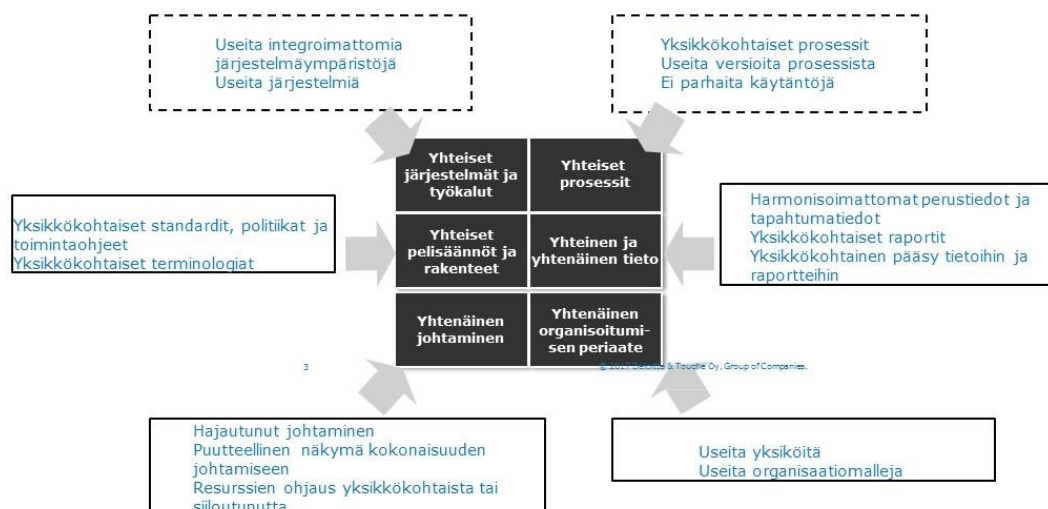
Julkisen talouden suunnitelmassa on esitetty varattavaksi 2018–2021 yhteensä n. 1 mrd. euroa sote ICT:n uudistamiseksi, mikä tasoltaan vastaa ministeriöiden tekemiä ehdotuksia. Vuosille 2018 – 2024 on arvioitu tarvittavan yhteensä n. 1,5 mrd. euroa määrärahoja.

Vuoden 2018 talousarvioon VM ja STM ovat esittäneet siirrettäväksi em. kehysvarauksesta rahoitusta maakuntien ICT-muutokset toteuttamiseen ja välttämättömiin käynnistysinvestointeihin.

Valtakunnallisten ICT-palveluiden tuottaminen maakunnille

Maakuntien yhteisiä ICT-palveluita ja sote ICT:n kehittämistä varten on tarkoitus perustaa kaksi yhtiömuotoista toimijaa. Maakuntien ICT-palvelukeskusyhtiö ja SoteDigi kehitysyritys. Yhtiöiden kautta pyritään keskittämään nykyisin hajallaan oleva ICT-tukitoiminnot ja ICT-kehittäminen. Yhtiöiden toiminnan suunnittelu ja perustamistoimenpiteiden valmistelu on käynnissä.

Hajautettuja tukitoimintoja pyritään keskittämään

Tiedonhallinnan ja tietojärjestelmäratkaisujen kehittäminen ja valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden onnistunut käyttöönotto edellyttävät erityisosaamista, jonka ylläpitäminen organisaatiokohtaisesti on haasteellista. Nykytilassa ICT-osaamisesta suuntautuu merkittävä osa teknologia-arkkitehtuurin organisaatiokohtaiseen hallintaan ja tuottamiseen. Tarve on siirtyä teknologia-arkkitehtuuripainotteista osaamisesta ja palveluiden tuottamisesta enemmän toiminnan ja käyttäjien tukemiseen tiedon hyödyntämisessä ja uusien digitalisoinnin ratkaisujen käyttöönotossa. Kansallista ohjausta on puolestaan kritisoitu erityisesti hitauden ja ohjauksen yhtenäisyyden osalta.

Tietojärjestelmäratkaisujen hankintojen koordinointi on puutteellista, hankintatehtävien järjestäminen osin epätarkoituksenmukaista ja toimittajahallinta heikkoa. Nämä puutteet näkyvät esimerkiksi siinä, että yksittäisen organisaation neuvotteluasema suhteessa tietojärjestelmätoimittajiin on heikko. Tietohallinto-osaamisen vähäisyys ei aiheuta ainoastaan turhia ja liian suuria tietotekniikkamenoja, vaan haittaavat ja pahimmillaan estävät palvelutoiminnan ja asiakasprosessien kehittämistä. Tietojärjestelmätoimittajien vaikutusmahdollisuudet ovat olleet suuret, koska ICT:llä on merkittävä rooli palveluiden tuottamisessa, mutta hankinta-osaaminen ei ole ollut parasta mahdollista ja IT-sopimukset ovat toimijoiden kannalta heikkoja. Lisäksi tietohallinnon toimintakäytäntöjen, kokonaisarkkitehtuurin ja tietojärjestelmäratkaisujen kehittämisessä tarvittava osaaminen jakautuu epätasaisesti.

Palvelukeskuksen perustamisen päätavoitteet ovat digitalisaation edistäminen sekä kustannustehokkuus ja tuottavuus. Uudistuksessa on määritelty ne tavoitteet ja hyödyt, joita ICT-palvelukeskuksen perustamisella tavoitellaan, vaikuttavuutta haetaan nimenomaan sitä kautta, että toiminta ja asiantuntemus kootaan maakuntien yhteisesti omistamaan valtakunnalliseen palvelukeskukseen ja palveluja hyödynnetään laajasti.

- Palvelukeskus mahdollistaa keskitettyjen ICT- palvelujen tehokkaan tuotannon, sekä teknologian hyödyntämisen ja automatisaation lisäämisen kautta maakuntien toiminnan tehokkuuden parantamisen.
- Palvelukeskus sekä tuottaa palveluja itse että hyödyntää ostopalveluja.
- Palvelukeskukselle rekrytoitaisiin ensin aloituksen kannalta riittävä henkilöstö ja ylösajon aikana selviäisi mahdollinen liikkeenluovutuksella tapahtuva siirtokokonaisuuksuus. Liikkeenluovutuksessa siirtyisi tarvittava omaisuus (ml. osakeomistukset), tie-

tojärjestelmät ja ostopalvelusopimukset. Rekrytoinnin kohdistetaan siihen henkilöstöön, joka maakuntiin on siirtymässä.

- Toimintaa rakennettaisiin olemassa olevien organisaatioiden osaamisen pohjalle vaihteittain päällekkäisiä investointeja välttämällä.

Yhteiskunnalle tulevat hyödyt tulevat kustannustehokkuuden ja tuottavuuden parantumisen kautta, sekä digitalisaation vahvasta edistämisestä, mitä kautta saavutetaan myös toiminnallisia ja laadullisia parannuksia. Tiedonhallinnan ja tietojärjestelmäratkaisujen kehittäminen ja valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden onnistunut käyttöönotto edellyttävät erityisosaamista, jonka ylläpitäminen organisaatiokohtaisesti on haasteellista. Myös tietojärjestelmäratkaisujen hankintojen onnistunut läpivienti edellyttää riittävän vahvoja organisaatioita ja toimitajahallintaa.

Valtioneuvosto päätti 8.6.2017, että valtio perustaa maakuntien ICT-palvelukeskusyhtiön. Perustaminen on tarkoitus toteuttaa 1.7.2017 mennessä. ICT-palvelukeskusyhtiö vastaa perustietotekniikkaan ja yhteisiin tietojärjestelmäpalveluihin (maakuntahallinnon tietojärjestelmät) liittyvien hankkeiden ja hankintojen toteuttamisesta ja niitä tukevasta kehittämisestä sopeutuen yhtenäispolitiikan puitteisiin ja tarjoaa mm. pakolliset, yhtenäiset järjestelmät kun yhtenäispolitiikka sitä edellyttää.

Palvelukeskusyhtiö on maakuntien omistama. Maakuntien omistus jakautuu voimaannpanolakisityksen (40 ja 41 §:t) mukaan asukasluvun mukaisessa suhteessa. Valtiolle jää osamistus (10 % ja erityisen äänivallan osakesarja). Yhtiö perii kustannukset kattavia maksuja kaikista palveluista. Yhtiö ei toimi markkinoilla. Se voi myydä in-house-periaatteella maakunnille ja maakuntalaissa määritellyille asiakkaille myös palveluita jotka eivät ole käyttövelvoitteen piirissä. Osamistajana valtio voi käyttää palveluita. Yhtiö voi tarjota maakuntalaissa säädettyissä tilanteissa palveluita muille toimijoille. Yhtiö järjestää toimintansa niin että muodostuu toimiva yhteys maakuntatasolla toimivien kanssa (mm. asiakasneuvottelukunnan ja hankkeiden kautta tehtävä yhteistyö).

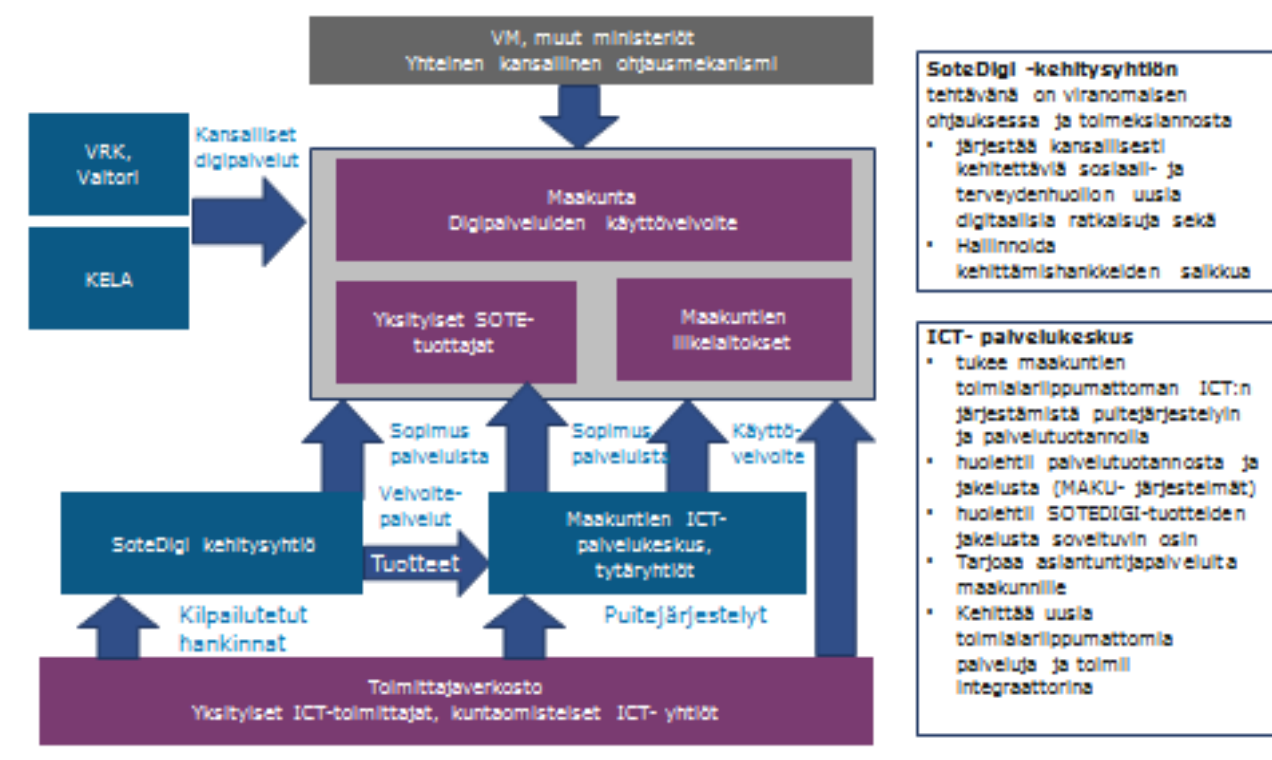
Vuosien 2018-2021 julkisen talouden suunnitelman käsittelyn yhteydessä 25.4.2017 hallitus linjasi, että valtio perustaa maakunnille SoteDigi -kehitysyhtiön. Lähtökohtana valmistelussa on ollut, että yhtiö vastaa kansallisesti kehitettäviin sosiaali- ja terveydenhuollon uusiin digitaalisiin ratkaisuihin liittyvien hankkeiden ja hankintojen toteuttamisesta ja niitä tukevasta kehittämisestä yhtenäispolitiikan puitteissa valtioneuvoston toimeksiannosta tai valtioneuvoston tai maakuntien tilauksesta.

Kehitysyhtiön palveluita olisivat:

- Integraatiopalvelut, (esimerkiksi tietoa eri lähteistä keräävä ja rakenteistava ja visualisoiva integraatioalusta sekä terveydenhuollon yhteentoimivuuksstandardien testauspalvelut),
- Asiakkuuden hallinnan palvelut, (esimerkiksi asiakas- ja potilastietojärjestelmien kehittäminen sekä kansalaisen ja ammattilaisen digitaaliset palvelut) ja
- Tiedolla johtamisen palvelut, (esimerkiksi järjestäjän suorittama sote -tuottajien ohjaus- ja seuranta sekä tietoanalytiikkapalvelut).

Yhtiö kehittää ja ylläpitää sen tehtäväksi tulleita järjestelmiä ja palveluja liiketaloudellisin periaattein. Yhtiö rahoittaa investointinsa ottamalla lainoilla ja tulorahoituksella (asiakkailta perittävillä palvelumaksuilla). Yhtiö voi perustaa tytäryhtiöitä (esimerkiksi sen toiminnassa syntyneiden innovaatioiden ja kehittämistulosten hyödyntämiseksi ja siirtämiseksi markkinoille (ns. Spin off –yhtiöitä) ja omistaa niitä alkuvaiheen ajan).

Yhtiön osakepääomaksi ja muuksi omaksi pääomaksi tulee yhteensä 90 miljoonaa euroa. Se rahoitetaan sekä yhtiön perustamistoimet hoidetaan Valtion kehittämissyhtiö Vake Oy:n kautta. Maakuntaudistuksen tultua voimaan yhtiön omistajia ovat maakunnat ja niiden lisäksi myös valtio sen omistuksen tavoitteita vastaavalla osuudella ja ehdoilla. Lähtökohtaisesti kaikkien maakuntien on käytettävä yhtiön kehittämiä palveluita, mikä varmistetaan lailla tai sopimuksin. Yhtiö ei toimi markkinoilla. Se voi myydä palveluita in-house-periaatteella maakunnille ja maakuntien ICT -palvelukeskusyhtiölle sekä valtiolle.

Yhtiöiden roolitus tukee toisiaan:

- SOTEDIGI -kehittämissyhtiö keskittyy uusien ratkaisujen kehittämiseen.
- ICT-palvelukeskusyhtiö vastaa ICT-peruspalveluista ja niiden ohella kehitettävien palvelujen jakelusta, alustojen teknisestä pienkehittämisestä sekä tuotannosta sopimusperusteisesti maakuntien käyttöön.

Talouspoliittisen ministerivaliokunnan on tarkoitus linjata 20.6.2017 maakuntien ICT-palvelukeskuksen ja SoteDigi kehitysytion palveluista sekä jatkovalmistelusta.

Monituottajuuden huomiointi

Monituottajuus ja pienten toimijoiden mahdollisuudet tarjota sote-palveluja edellyttää, että niille voidaan kilpailusäännösten estämättä tarjota kansallisesti ja alueellisesti yhteisiä tietojärjestelmäpalveluja. Tämä on mahdollistettu välttämättömien tarpeiden tukemiseksi maakuntalakesityksen 118 §:n 4 momentilla¹. Momentin perusteella ICT-palvelukeskuksella on säädet-

¹ Maakuntalain 118 § (HE 15/2017 vp):

Maakunnilla on seuraavat valtakunnalliset palvelukeskukset:

- 1) toimitila- ja kiinteistöhallinnon palvelukeskus;
- 2) talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus;

ty velvollisuus toteuttaa ja tarjota asiakas- ja potilastietojen käsittelyn ja integraation edellyttämiä sähköisiä palveluja myös muille kuin maakunnille ja niihin kuuluville yhteisöille.

Säännöksen perusteella palvelukeskuksen on tarjottava kaikille maakunnan järjestämisvastuun piiriin kuuluville sosiaali- ja terveystalvveluja tuottaville yhteisöille, säätiöille ja itsenäisille ammatinharjoittajille niiden välttämättä tarvitsemia ja asiakas- ja potilastietojen käsittelyn ja integraation edellyttämiä sähköisiä palveluja. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 58 §:n perusteella maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvien sosiaali- ja terveystalvvelujen tuottamisen yhteydessä syntyvät asiakas- ja potilastiedot kuuluvat maakunnan asiakas- ja potilasrekisteriin. Sen ja tietointegraation toteuttamiseksi kaikkien palvelun tuottajien on käytettävä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) mukaisia valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja (*Kanta-palvelut*).

Tarvittavia tietojärjestelmäpalveluja kehittäisivät ja tuottaisivat em. SoteDigi -kehittämisyhtiö ja Maakuntien ICT-palvelukeskusyhtiö. ICT-palvelukeskusyhtiö välittää palveluja maakuntalakesityksen 118.4 §:n perusteella sosiaali- ja terveystalvveluja tuottaville yhteisöille/yhtiöille, säätiöille ja itsenäisille ammatinharjoittajille silloin, kun palvelujen ylläpito ja tarjoaminen on välttämätöntä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 58 §:n mukaisten velvoitteiden toteuttamiseksi.

Maakunnan in house yhtiö ei voi myydä palveluja markkinatoimijoille kuin hyvin vähäisessä määrin (uusi hankintalaki rajaa ulosmyynnin pieneksi). Sama koskee myös maakuntien palvelukeskuksia lukuun ottamatta edellä mainittu 118.4 §:n rajallinen järjestelmien tiedonkäsittelyn yhtenäisyyden turvaamiseksi säädetty poikkeus.

Lähtökohtaisesti kilpailutilanteessa olevat yhteisöt hankkivat ja järjestävät palvelut itsenäisesti. Ne hankkivat omat ICT-ympäristönsä ottaen huomioon valtion viranomaisten ohjaaman yhtenäispolitiikan ja maakunnan asettamat vaatimukset.

Eräiden muiden ICT-tehtävien mahdollinen roolitus

Maakunta- ja sote uudistus merkitsee osin uusia rooleja ja tehtäviä nykyisille toimijoille:

- Kansaneläkelaitos tuottaisi ne pakolliset järjestelmät, jotka sen tehtäväksi on säädetty. Se toimisi näitä tehtäviä toteuttaessaan sosiaali- ja terveystministeriön ohjauksessa.

3) tieto- ja viestintäteknisten palvelujen palvelukeskus.

Palvelukeskukset ovat maakuntalaissa tai maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaannpanosta annetussa laissa säädettyllä tavalla maakuntien yhteisesti omistamia osakeyhtiötä, joissa valtio voi olla osakkaana.

Palvelukeskusten asiakkaita ovat maakunnat, maakuntien määräysvallassa olevat yhteisöt sekä 4 §:ssä tarkoitettut maakunnan tytäryhteisöt, jotka eivät toimi kilpailutilanteessa markkinoilla.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettun tieto- ja viestintäteknisten palvelujen palvelukeskuksen tulee ylläpitää ja tarjota maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvia sosiaali- ja terveystalvveluja tuottaville yhteisöille, säätiöille ja itsenäisille ammatinharjoittajille asiakas- ja potilastietojen käsittelyn ja integraation edellyttämiä sähköisiä palveluja, jos se on välttämätöntä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 58 §:n mukaisten velvoitteiden toteuttamiseksi.

Maakuntien yhtiöt ja kunnat voivat myös ostaa 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulta toimitila- ja kiinteistöhallinnon palvelukeskukselta tilapalveluja ja niihin välittömästi liittyviä muita palveluja silloin, kun ne tuottavat palveluja samoissa tiloissa, joissa maakuntien sosiaali- ja terveystalvveluja tuottavat liikelaitokset tai tytäryhteisöt. Tässä momentissa tarkoitettujen palvelujen myynnin osuus maakuntien yhtiöille ja kunnille ei saa olla enempää kuin 20 prosenttia palvelukeskusten kyseisiä palveluja koskevasta liikevaihdosta. Muilta osin sovelletaan hankintalain säännöksiä.

Palvelukeskusten tehtävänä on tuottaa itse tai hankkia ostopalveluina 120—122 §:ssä tarkoitettuja asiantuntija- ja tukipalveluja omistajilleen sekä 3 – 5 momentissa tarkoitetuille asiakkaille.

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL huolehtisi sille säädetyistä tiedontuotannosta ja maakuntien sote -arvioinnista ja sille säädetyistä rekisteritehtävistä sekä erityisesti sote-tietosisältöjä koskevista käytännön tietorakenteista ja niiden ohjauksesta.
- Väestörekisterikeskus VRK tarjoaa tunnistamispalvelut ja muut sähköisen asioinnin tukipalvelut valinnanvapautoimijoiden käyttöön.
- Valtori tuottaa lainsäädännön edellyttämät TUVE-palvelut maakunnille.

Maakunta vastaa maakuntatasolla palveluista, toiminnan järjestämisestä ja niitä tukevasta ICT:stä valtion vaatimukset huomioon ottaen, (mm. vastaa nykyisten ICT-palvelujen järjestämisestä siirtymävaiheessa).

Maakuntien tulee huolehtia myös yhteistyöstään tavoitteena riittävä yhtenäisyys ratkaisussa ja asiakaslähtöisyys niin, että niiden tietojärjestelmät ja ratkaisut muodostavat asukkaille ja palveluiden käyttäjille sekä sidosryhmille mahdollisimman hyvin toimivan, jatkuvasti kehittyvän ja helposti käytettävän palvelualustan.

Maakunnat arvioivat ja ratkaisevat maakuntien in-house yhtiöiden käytön: In-house yhtiöissä olevaa osaamista tulee hyödyntää. Maakunnat ratkaisevat miten osaaminen saadaan kustannustehokkaasti käyttöön.

Toimeenpanon ohjausta organisoidaan yhtenäisemmäksi ja hankkeet toteuttavat digimuutosta

ICT-valmistelun toimeenpanokykyä on kasvatettu ja tätä varten sote- ja maakuntadigin organisointia on yhtenäistetty. Perustetun digimuutoksen ja toimeenpanon strategisen ohjausryhmän tehtävänä on ohjata ja ylläpitää muutosta ml. muutosohjelman hankkeissa tehtävää toimeenpanoa. Strateginen ohjausryhmä raportoi toiminnastaan maakuntauudistuksen ja sote-uudistuksen projektiryhmälle. Reformiministerityöryhmä ohjaa poliittisella tasolla uudistusten valmistelua valtioneuvostossa ja uudistuksen vastuuministereille valtiovarainministeriössä (maakuntauudistus) ja sosiaali- ja terveysministeriössä (soteuudistus).

Digitalisaatiota toimeenpannaan hankkeiden ja toimenpiteiden avulla. Hankkeet ja toimenpiteet kootaan yhtenäiseksi hankesalkuksi, joka myös rahoitetaan kokonaisuutena. Hankkeita toteuttavat uudistukseen kytkettävät organisaatiot. Salkussa on myös kokonaisuuksia, jotka ovat perusta valtakunnalliselle ja maakunnissa tapahtuvalle toimeenpanolle.

Maakunta ja sote ICT:n ohjaus tulee tapahtumaan useammassa ministeriössä. Keskeiset ohjausvastuut ovat valtiovarainministeriössä ja sosiaali- ja terveysministeriössä. Valtiovarainministeriö vastaa yhtenäistettävistä, luonteeltaan kaikkia maakuntia ja niiden järjestämisvastuulla olevia toimintoja ja niissä toimivia (mm. pakollisesti) koskevista asioista. Sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee varten tarvittavat sosiaali- ja terveydenhuollon kysymyksiä koskevat asiat sekä huolehtii maakuntien sosiaali- ja terveydenhuollon toimialasidonnaisten tietojärjestelmien, tietopolitiikan ja tietohallinnon osalta yhtenäispolitiikan toimeenpanosta ja arvioinnista sekä lainsäädännön puitteissa Kansaneläkelaitoksen ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjauksesta. Kunkin toimialan ministeriö osallistuu toimialansa ratkaisujen ohjaukseen, erityisesti toimialasidonnaisten ratkaisujen osalta. Kukin ministeriö huolehtii myös toimialaansa koskevien yhtenäispolitiikan toimenpiteiden toimeenpanosta hallinnonalallaan.